

Nr 252.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående understöd i vissa fall åt sådan värnpliktigs familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar; given Stockholms slott den 5 april 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att den omständigheten, att värnpliktig frivilligt inställt sig till fullgörande av krigstjänstgöring, icke må utgöra hinder för utbetalande till hans anhöriga av familjeunderstöd enligt gällande bestämmelser om understöd i vissa fall åt sådan värnpliktigs familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 5 april 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTJERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning inom lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen yttrade chefen för förstnämnda departement, statsrådet Nilson, följande:

»Uti kungl. förordningen den 13 augusti 1914 om understöd i vissa fall åt sådan värnpliktigs familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar, (Svensk författningssamling nr 134) stadgas följande:

»Under den tid, värnpliktig är inkallad till tjänstgöring för rikets försvar eller efter fredstjänstgöringstidens slut kvarhålles för sådant ändamål, erhåller hans familj, till vilken även räknas i värnpliktslagen § 16 mom. 2 omförmälda personer, understöd av statsmedel med en krona för varje dag under tjänstgöringstiden, in- och utryckningsdagarna inberäknade, med tillägg av 25 öre om dagen för varje barn under femton år, därest familjen för sitt uppehälle är i behov av sådant understöd, som i denna förordning avses.

Närmare föreskrifter i fråga om villkoren för understöds utgående samt om tillämpning i övrigt av denna förordning meddelas av Konungen.»

I överensstämmelse med riksdagens därom fattade beslut har genom kungl. kungörelse den 13 augusti 1917 (Svensk författningssamling nr 547) förordnats,

att till de belopp av en krona respektive 25 öre för dag, vilka utgå jämlikt förordningen den 13 augusti 1914 om understöd i vissa fall åt sådan värnpliktigs familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar, må under samma villkor, som gälla för understöds utgående enligt nämnda förordning, för tjänstgöring, in- och utryckningsdagar inberäknade, som infallit eller infaller under åren 1917 eller 1918, såsom tillägg utgå 75 öre om dagen till det förra och 20 öre om dagen till det senare beloppet.

Enligt kungl. kungörelsen den 14 augusti 1914 (Svensk författningssamling nr 138) angående tillämpning av förenämnda förordning den 13 augusti 1914 skall ansökning om understöd göras hos pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där den värnpliktige senast blivit kyrkoskriven. Sedan ansökning inkommit till pensionsnämndsordförande, åligger det denne att skyndsamt företaga ansökningen till prövning samt, efter inhämtande, där så erfordras, av nödiga upplysningar från vederbörande pastorsämbete, besluta, huruvida understöd skall utgå för familjen. Därest ansökningen bifalles, skall beslutet jämte tillhörande handlingar av ordföranden ofördröjligen insändas till pensionsstyrelsen, men i annat fall skall beslutet skyndsamt delgivas sökanden. Genom vederbörande militärbefäls försorg skall vid krigstjänstgörings början eller snarast möjligt därefter de värnpliktiga åtspörjas, huruvida deras familjer äro i behov av understöd. Värnpliktiga, vilka därvid förklara sina familjer vara i behov av understöd, skola sockenvis uppföras på särskilda förteckningar, som omedelbart insändas till pensionsstyrelsen. Nämnda styrelse översänder dylik förteckning till pensionsnämndens ordförande inom det pensionsdistrikt, där de värnpliktiga äro kyrkoskrivna, varefter det åligger ordföranden att skyndsamt meddela de värnpliktigas familjer, att de böra inkomma med ansökning om understöd.

Uti en den 6 december 1917 dagtecknad underdånig skrift gjorde värnpliktige E. F. Nilsson framställning om utbekommande av familjeunderstöd under den krigstjänstgöring vid flottan, vartill han den 12 oktober 1917 frivilligt inställt sig.

Framställning
om familje-
understöd av
värnpliktige
E. F. Nilsson.

I häröver den 28 december 1917 avgivet utlåtande anförde pensionsstyrelsen följande:

Nilssons ifrågavarande framställning avsåge krigstjänstgöring, till vilken han frivilligt anmält sig och till vilken han inryckt den 12 ok-

Yttrande av
pensions-
styrelsen.

tober 1917. Enligt förordningen den 13 augusti 1914 vore värnpliktig berättigad till understöd för sin familj under den tid, han vore inkallad till tjänstgöring för rikets försvar. Ordalagen i förordningen såväl som grunderna till densamma hade synts pensionsstyrelsen lägga hinder i vägen för beviljande av understöd i ett sådant fall som det förevarande. Denna pensionsstyrelsens uppfattning hade delgivits militärbefälet. Det oaktat hade från Nilssons kompanichef inkommit anmälan, att Nilsson inträtt i krigstjänstgöring den 12 oktober 1917. Med anledning av denna anmälan hade styrelsen utanordnat fortsatt understöd till Nilssons familj från och med nämnda dag. Därvid hade dock förbisetts, att styrelsen redan behandlat en av Nilsson gjord ansökning om familjeunderstöd under tiden för ifrågavarande tjänstgöring och på grund av vunnit upplysning om tjänstgöringens natur den 1 november 1917 avslagit ansökningen. Sedan det emellertid upptäckts, att ett förbiseende blivit begånget, hade styrelsen genom beslut den 30 november 1917 förordnat, att vidare utbetalning å det för familjen utfärdade understödsbeviset ej skulle äga rum. På grund av vad sålunda anförts, hemställde pensionsstyrelsen, att Nilssons ifrågavarande framställning ej måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Ärendet inför
regerings-
rätten.

Genom beslut den 25 januari 1918 förordnade Kungl. Maj:t, att regeringens utlåtande i ärendet skulle inhämtas.

Vid ärendets föredragning inför regeringens rätten den 4 februari 1918 hemställde två av dess ledamöter, att Kungl. Maj:t måtte förklara, att för den tid Nilsson fullgjorde tjänstgöring till rikets försvar understöd till hans familj skulle utgå enligt de i förordningen den 13 augusti 1914 och kungörelsen den 13 augusti 1917 stadgade grunder, ävensom överlämna handlingarna i ärendet till pensionsstyrelsen för vidtagande av de i § 4 av kungörelsen den 14 augusti 1914 föreskrivna åtgärder. Två av regeringens rätts ledamöter hemställde, att Kungl. Maj:t måtte finna nu förevarande ansökning icke kunna bifallas, och en ledamot hemställde, att då den av pensionsstyrelsen i dess utlåtande omförmälda omständigheten icke utgjorde hinder för utbetalning till sökanden av familjeunderstöd, handlingarna måtte överlämnas till pensionsstyrelsen, som, utan hinder av dess förut i ärendet meddelade beslut, skulle hava att till sökanden utbetala det belopp, vartill han kunde vara berättigad.

Departements-
chefen.

Att den med tjänstgöring till rikets försvar förknippade rätten till familjeunderstöd bör omfatta jämväl värnpliktiga, som frivilligt inställa sig till sådan tjänstgöring, synes mig vara tydligt. Då det emellertid får

anses synnerligen tvivelaktigt, huruvida de med riksdagens medverkan tillkomna bestämmelserna om dylikt familjeunderstöd äro tillämpliga å nyssnämnda värnpliktiga, torde riksdagens medgivande i förevarande hänseende böra inhämtas.

Jag får alltså hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att den omständigheten, att värnpliktig frivilligt inställt sig till fullgörande av krigstjänstgöring, icke må utgöra hinder för utbetalande till hans anhöriga av familjeunderstöd enligt gällande bestämmelser om understöd i vissa fall åt sådan värnpliktigs familj, som fullgör tjänstgöring till rikets försvar.»

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Thomas Adlercreutz.
